

Mgr inż. ELŻBIETA JANISZEWSKA-KUROPATWA
Główny Urząd Nadzoru Budowlanego

WPŁYW WYROBÓW NA BEZPIECZEŃSTWO OBIEKTÓW BUDOWLANYCH

IMPACT OF BUILDING PRODUCTS ON THE SAFETY OF BUILDING OBJECTS

Streszczenie Wyroby zastosowane przy wznoszeniu obiektów budowlanych odgrywają decydującą rolę w spełnieniu przez obiekt wymagań podstawowych, określonych w art. 5 ustawy Prawo budowlane. Do wymagań tych są zaliczane: bezpieczeństwo konstrukcji, bezpieczeństwo pożarowe, bezpieczeństwo użytkowania, zapewnienie odpowiednich warunków bhp, ochrona przed hałasem i drganiami oraz oszczędność energii i odpowiednia izolacyjność cieplna przegród. Z kolei przy wykonywaniu robót budowlanych można stosować wyłącznie takie wyroby, które zostały wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały, o właściwościach użytkowych, umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie powyższych wymagań podstawowych, oraz zostały wprowadzone do obrotu zgodnie z przepisami odrębnymi, do których należy ustawa z dnia 16.04.2004 r o wyrobach budowlanych.

Abstract Building products used in building objects have major impact on the fulfillment of essentials requirements by building, described In art. 5 of Construction Law. These essential requirements are: safety of construction, safety in case of fire, safety in use, hygiene, health and environment, protection against noise and vibration, energy economy and heat retention. Only such building products can be used in carrying on building works, which were produced for incorporation in building object in permanent manner, with performance characteristics, enabling properly designed and performed building, objects to fulfill abovementioned essential requirements and which were placed on the marked according to the separate provisions, which involve Act of 16 April, 2004 on building products.

1. Wstęp

Przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 156 z 2006 r., poz. 1118 z późn. zm.) określiły w art. 5 zakres wymagań podstawowych dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa, które powinny zostać spełnione przez projektowany, realizowany i użytkowany obiekt budowlany. Do wymagań tych należą:

- bezpieczeństwo konstrukcji,
- bezpieczeństwo pożarowe,
- bezpieczeństwo użytkowania,
- zapewnienie warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska,
- ochrona przed hałasem,
- oszczędności energii i odpowiedniej izolacyjności przegród.

Z kolei zapis art. 10 ustawy jednoznacznie ustala, że w celu spełnienia powyższych wymagań podstawowych przez projektowany, realizowany i użytkowany obiekt budowlany,

podczas jego realizacji mogą być stosowane wyłącznie te wyroby budowlane, które zostały dopuszczone do obrotu na podstawie przepisów odrębnych.

Przepisami odrębnymi w tym zakresie są m.in.:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004. r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881 z późn. zm.) – w odniesieniu do wyrobów budowlanych,
- ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087 z późn. zm.) – w odniesieniu do wielu innych wyrobów.

Należy podkreślić, że do wybudowania obiektu i przy wykonywaniu robót budowlanych mają zastosowanie wyroby nie tylko zakwalifikowane jako wyroby budowlane, na podstawie przepisów powyższej ustawy o wyrobach budowlanych.

Powyższe przepisy wskazują na znaczący i istotny udział i wpływ wyrobów, zwłaszcza budowlanych, na zapewnienie bezpieczeństwa w budownictwie.

2. Wymagania stawiane wyrobom budowlanym dopuszczonym do obrotu.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004. r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881 z późn. zm.) do obrotu może być wprowadzony wyrób budowlany, nadający się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych i posiadający właściwości użytkowe i przeznaczenie, które umożliwiają spełnienie wymagań podstawowych przez prawidłowo zaprojektowane i wykonane obiekty budowlane, przy trwałym zastosowaniu w nich tego wyrobu. Wymagania podstawowe zostały określone w art. 5 ust.1, pkt.1 ustawy Prawo budowlane.

Dopuszczone do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych, w rozumieniu przepisów prawa budowlanego są wyroby budowlane, wprowadzone do obrotu i stanowiące przedmiot obrotu na obszarze Polski, które zostały odpowiednio oznakowane przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela, tj.:

- oznakowaniem CE, co oznacza dokonanie przez producenta oceny zgodności wyrobu ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną wyrobu (tj. z normą zharmonizowaną albo europejską aprobatą techniczną bądź krajową specyfikacją techniczną państwa członkowskiego UE lub EOG, uznaną przez Komisję Europejską za zgodną z wymaganiami podstawowymi), albo
- znakiem budowlanym, co oznacza dokonanie przez producenta oceny zgodności wyrobu ze specyfikacją techniczną wyrobu (tj. Polską Normą wyrobu, niemającą statusu normy wycofanej, lub aprobatą techniczną).

Wprawdzie przepisy ustawy o wyrobach budowlanych przewidują również możliwość wprowadzania do obrotu wyrobów umieszczonych w określonym przez Komisję Europejską wykazie wyrobów mających niewielkie znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa, dla których producent wydał deklarację zgodności z uznanymi regułami sztuki budowlanej, jednakże dotychczas taki wykaz nie został opublikowany.

Regulacjom ustawy wyrobach budowlanych podlegają wyroby, które spełniają wymagania definicji określonej w art. 2 pkt. 1 ustawy i są objęte zakresem przedmiotowym mandatów Komisji Europejskiej na opracowanie norm zharmonizowanych z dyrektywą 89/106 EWG oraz wytycznych do europejskich aprobat technicznych.

Stosownie do ustaleń art. 5 pkt. 14 ustawy o systemie oceny zgodności normy zharmonizowane to są normy europejskie opracowane i zatwierdzone przez europejskie organizacje normalizacyjne na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską, których numery i tytuły są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii C.

Wykaz mandatów udzielonych przez Komisję Europejską na opracowanie europejskich norm zharmonizowanych oraz wytycznych do europejskich aprobat technicznych określa obwieszczenie Ministra Infrastruktury z dnia 5.07.04 w sprawie wykazu mandatów udzielonych przez Komisję Europejską na opracowanie europejskich norm zharmonizowanych oraz wytycznych do europejskich aprobat technicznych (M.P. Nr 32, poz. 571).

Tryb udzielania, zakres i formę oraz jednostki upoważnione do udzielania europejskich aprobat technicznych (na wyroby budowlane, na które nie zatwierdzono zharmonizowanej normy europejskiej lub nie istnieje krajowa specyfikacja techniczna uznana przez KE za zgodną z wymogami podstawowymi) określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14.10.2004 r. w sprawie europejskich aprobat technicznych oraz polskich jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydania (Dz. U. Nr 237, poz. 2375).

Oznakowanie CE wskazuje, że wyrób budowlany jest zgodny ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną wyrobu i zgodność ta została potwierdzona poprzez dokonanie przez producenta oceny zgodności zgodnie z systemem oceny zgodności wyrobu budowlanego wskazanym w tej specyfikacji. Ocena ta jest dokonywana przy udziale notyfikowanej jednostki, gdy przewidziany w specyfikacji technicznej system oceny zgodności wymaga udziału strony trzeciej. Przepisy ustawy o wyrobach budowlanych określają, zgodnie z postanowieniami dyrektywy 89/106 EWG, sześć systemów ocen zgodności wyrobów budowlanych. Przy dokonywaniu ocen zgodności wyrobów budowlanych stosuje się metody polegające m.in. na:

- wstępnym badaniu typu wyrobu,
- badaniu próbek pobranych w zakładzie produkcyjnym, zgodnie z ustalonym planem badań,
- badaniu sondażowym próbek pobranych w zakładzie produkcyjnym, w obrocie handlowym lub na budowie,
- badaniu próbek z partii przygotowanej do wysłania albo dostarczonej odbiorcy,
- wewnętrznej (zakładowej) kontroli produkcji,
- wstępnej inspekcji zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji przez notyfikowaną jednostkę,
- dozorowanie, ocenę i akceptację zakładowej kontroli produkcji przez notyfikowaną jednostkę.

Szczegółowe wymagania w tym zakresie określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11.08.2004 r. w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE (Dz. U. Nr 195, poz. 2011).

Zgodnie z ustaleniami § 12 ust. 2 rozporządzenia oznakowaniu CE, umieszczonemu przez producenta na wyrobie powinny towarzyszyć określone informacje o wyrobie, umożliwiające identyfikację cech i deklarowanych właściwości użytkowych wyrobu, a tym samym jego przeznaczenia. Informacje te warunkują prawidłowe zastosowanie wyrobu w obiekcie budowlanym i spełnienie przez obiekt wymagań podstawowych. Jest to istotne również i z tego względu, że deklaracja zgodności nie jest dołączana do wyrobu. Sposób umieszczenia oznakowania CE wraz z informacjami o wyrobie ustala § 13 tego rozporządzenia.

Oznakowanie wyrobu budowlanego znakiem budowlanym opiera się na dokonaniu przez producenta (lub jego upoważnionego przedstawiciela) mającego siedzibę w Polsce, oceny zgodności z Polską Normą nie mającą statusu normy wycofanej lub aprobatą techniczną, przy udziale akredytowanej jednostki (jeżeli jest przewidziany udział strony trzeciej w przewidzianym w systemie oceny zgodności). Ocena zgodności obejmuje właściwości użytkowe wyrobu budowlanego, odpowiednio do jego przeznaczenia, mające wpływ na spełnienie przez obiekt

wymagań podstawowych. Systemy oceny zgodności wyrobów są analogiczne jak w przypadku wyrobów oznakowanych CE. Szczegółowe ustalenia w tym zakresie określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11.08.2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. Nr 198, poz. 2041 z późn. zm.). Do wyrobu budowlanego, niezależnie od jego oznakowania, producent jest zobowiązany dołączyć określoną informację, zgodnie z ustaleniami § 12 ust. 1 i ust. 2 tego rozporządzenia.

Producent wyrobu budowlanego, przez wystawienie krajowej deklaracji zgodności, oświadcza na swoją wyłączną odpowiedzialność, że wyrób jest zgodny ze specyfikacją techniczną. Krajową deklarację zgodności producent przechowuje i przedkłada właściwym organom kontroli na ich żądanie. Wyroby oznakowane tylko znakiem budowlanym mogą być wprowadzane do obrotu tylko na rynek krajowy.

Przepisy art. 10 ustawy o wyrobach budowlanych uwzględnia dopuszczone do jednostkowego zastosowania wyrobów budowlanych wykonanych na podstawie indywidualnej dokumentacji technicznej. Dokumentacja ta, opracowana przez projektanta obiektu lub z nim uzgodniona, powinna zawierać: opis rozwiązania konstrukcyjnego, charakterystykę materiałową i informację o projektowanych właściwościach użytkowych wyrobu budowlanego oraz określać warunki jego zastosowania w danym obiekcie budowlanym, a także, w miarę potrzeb, instrukcję obsługi i użytkowania.

Ponadto, wyrób budowlany wytwarzany tradycyjnie, na określonym terenie przy użyciu metod sprawdzonych w wieloletniej praktyce, przeznaczony do lokalnego stosowania może być oznakowany znakiem budowlanym regionalnego wyrobu budowlanego, na wyłączną odpowiedzialność producenta, ale po uprzedniej decyzji wydanej przez właściwego wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego oraz po wydaniu oświadczenia przez producenta, że wyrób został wytworzony w ww. sposób i nadaje się do stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

W świetle przepisów ustawy o wyrobach budowlanych i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych jedynie producent, przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu, ma prawo i obowiązek na podstawie m. in. określonego przez siebie zastosowania wyrobu, w tym funkcji, jaką wyrób zastosowany w sposób trwały w obiekcie budowlanym ma spełnić oraz jego składu materiałowego, określić specyfikację techniczną, z którą będzie mógł dokonać wymaganej oceny zgodności, celem wystawienia deklaracji zgodności i odpowiedniego oznakowania wyrobu oznakowaniem CE albo znakiem budowlanym.

3. Kontrola i nadzór nad rynkiem wyrobów budowlanych

Organami właściwymi w sprawach wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w zakresie uregulowanym ustawą o wyrobach budowlanych oraz organami wyspecjalizowanymi, w rozumieniu ustawy o systemie oceny zgodności są:

- wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego,
- Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego.

Ponadto, Prezes Urzędu i Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z przepisami ustawy o systemie oceny zgodności jest organem monitorującym funkcjonowanie systemu kontroli w zakresie wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu w tzw. systemie europejskim z oznakowaniem CE.

Do podstawowych obowiązków organów nadzoru budowlanego należy kontrola wprowadzonych do obrotu wyrobów budowlanych oraz prowadzenie postępowań administracyjnych

w sprawie wprowadzonych do obrotu wyrobów budowlanych nie spełniających wymagań określonych w ustawie o wyrobach budowlanych..

Kontrola może dotyczyć wyrobu budowlanego, prawidłowości jego oznakowania lub dokumentacji technicznej dotyczącej tego wyrobu.

Właściwe organy nadzoru budowlanego posiadają prawo wstępu na teren, na którym jest prowadzona działalność gospodarcza polegająca na obrocie wyrobami budowlanymi (art. 16 ust. 2 ustawy).

Ustawa o wyrobach budowlanych ustala dwa rodzaje podmiotów, u których można prowadzić kontrole wyrobów budowlanych. Są nimi producent (lub jego upoważniony przedstawiciel – art. 2 pkt. 6 ustawy) oraz sprzedawca.

Podczas kontroli przeprowadzanej u producenta, organy mogą żądać od producenta przedstawienia w szczególności: deklaracji zgodności wyrobu budowlanego, danych o producencie (gdy kontrolowanym jest jego upoważniony przedstawiciel), wykazu uwzględnionych specyfikacji technicznych, uwzględnionych Polskich Norm wyrobu albo aprobat technicznych, ogólnego opisu wyrobu budowlanego, schematów oraz instrukcji obsługi tego wyrobu. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do zgodności wyrobu budowlanego z wymaganiami określonymi w ustawie o wyrobach budowlanych, kontrolujący mogą dodatkowo zażądać przedstawienia dokumentów związanych z oceną zgodności, a zwłaszcza: sprawozdania z przeprowadzonych badań i informacji o wewnętrznej (zakładowej) produkcji. Natomiast w sytuacji, gdy kontrolowany wyrób stwarza zagrożenie dla życia zdrowia, mienia lub środowiska właściwy organ nadzoru budowlanego może zażądać od producenta przedstawienia pełnej dokumentacji technicznej.

Jeżeli producent nie przedstawi dokumentów związanych z oceną zgodności wyrobu budowlanego lub gdy z przedstawionych dokumentów nie wynika, że wyrób budowlany spełnia odpowiednie wymagania, organ kontrolujący może poddać wyrób budowlany badaniom lub zlecić ich przeprowadzenie. W celu ustalenia, czy wyrób spełnia wymagania można pobierać próbki wyrobu budowlanego i próbki kontrolne, których badanie przez akredytowane laboratorium może zlecić kontrolujący organ.

W przypadku potrzeby przeprowadzenia badań, w celu stwierdzenia czy wyrób budowlany spełnia ustawowe wymagania, właściwy organ może wydać postanowienie o zabezpieczeniu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii.

Podczas kontroli przeprowadzanej u sprzedawcy kontrolujący organ może od niego żądać w szczególności: wskazania nazwy i adresu producenta, ogólnego opisu wyrobu budowlanego, schematów oraz instrukcji obsługi tego wyrobu.

Ponadto, podczas kontroli zarówno u producenta, jak i sprzedawcy kontrolujący może m.in: badać dokumenty w zakresie objętym kontrolą oraz żądać od producenta sporządzenia ich kopii i tłumaczeń na język polski, dokonywać oględzin wyrobów, pobierać nieodpłatnie próbki wyrobów budowlanych do badań.

W przypadku stwierdzenia, że wyrób budowlany nie spełnia wymagań ustawowych, w wyniku kontroli dotyczącej sprzedawcy organ orzeka:

- zakaz dalszego przekazywania określonej partii wyrobu, nakładając na producenta obowiązek zapewnienia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie (gdy nieprawidłowości nie zostaną usunięte – zakaz obrotu określoną partią wyrobu budowlanego), albo
- nakaz wycofania z obrotu wyrobu albo jego określonej partii.

Decyzje podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

W przypadku stwierdzenia, że wyrób budowlany nie spełnia wymagań ustawowych, w wyniku kontroli dotyczącej producenta organ orzeka:

- wstrzymanie wprowadzania do obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, nakładając obowiązek usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie (gdy nieprawidłowości nie zostaną usunięte – wycofanie z obrotu wyrobu budowlanego lub jego określonej partii), albo
- wycofanie z obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, lub
- ograniczenie dalszego przekazywania wyrobu użytkownikowi, konsumentowi i sprzedawcy.

W sytuacji wydania decyzji, w wyniku kontroli u producenta, dotyczącej wycofania z obrotu wyrobu budowlanego lub ograniczenia jego dalszego przekazywania organ nakazuje ponadto, powiadomienie konsumentów lub użytkowników wyrobu o stwierdzonych niezgodnościach. W decyzji o wycofaniu z obrotu, wydanej w wyniku kontroli u sprzedawcy, organ nadzoru może również nakazać producentowi odkupienie wyrobu na żądanie osób które nim władają.

W przypadku stwierdzenia w decyzji przez właściwy organ, że wyrób nie spełnia ustawowych wymagań, organ ten może nakazać zniszczenie wyrobu budowlanego na koszt producenta jeżeli w inny sposób nie może usunąć zagrożeń spowodowanych przez ten wyrób.

W odniesieniu do wyrobów budowlanych podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym – wydanie decyzji nakazujących wycofanie z obrotu wyrobu lub jego określonej partii lub zakazujących obrotu określoną partią – w wyniku kontroli u sprzedawcy lub decyzji nakazujących wycofanie z obrotu wyrobu lub jego określonej partii – w wyniku kontroli u producenta skutkuje wpisem do Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych.

Wykaz ten prowadzi Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego i jest on publicznie dostępny na stronie internetowej GUNB. Po udokumentowaniu przez producenta wycofania z obrotu zakwestionowanego wyrobu lub usunięcia niezgodności zakwestionowanego wyrobu z ustawowymi wymaganiami wpis jest usuwany z KWZWB najwcześniej po upływie 6 miesięcy od dnia, którym omawiane decyzje stały się ostateczne.

W stosunku do wyrobów budowlanych oznakowanych CE – podobny wykaz w formie rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi lub innymi wymaganiami jest prowadzony przez Prezesa UOKiK.

Od wejścia w życie ustawy o wyrobach budowlanych w 2004 r., organy nadzoru budowlanego skontrolowały ogółem 21,92 tys. wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu. Udział w tych kontrolach wyrobów oznakowanych CE wyniósł 26,4%, wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym – 72,7%, zaś kontroli wyrobów jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym – 0,6%. W wyniku kontroli stwierdzono wystąpienie nieprawidłowości w stosunku do 7,96 tys. wyrobów budowlanych, w tym do 10,6% wyrobów oznakowanych CE i do 63,9% wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym. Nieprawidłowości dotyczące oznakowania stanowiły 65%, zaś nieprawidłowości w kontrolowanych dokumentach wyrobu – 35.%

Wyniki tych kontroli przeprowadzonych w latach 2004 – 2008 przedstawia tab. 1.

Tablica 1. Kontrole w latach 2004–2008 wyrobów dopuszczonych do obrotu

Lata	2004	2005	2006	2007	2008	RAZEM 2004–2008
SKONTROLOWANE WYROBY BUDOWL ogółem:	2158	5026	5369	4578	4791	21922
w tym:						
– oznakowane CE, (CE i B)	212	774	1252	1591	1971	5800
– podlegające oznakowaniu B,	1946	4252	3994	2966	2789	15947
– jednostkowego zastosowania	21	36	16	21	31	125
WYROBY NIESPEŁNIAJĄCE WYMAGAŃ – ogółem	746	2231	2093	1505	1382	7957
w tym:						
– oznakowane CE, (CE i B)	17	52	242	255	277	843
– podlegające oznakowaniu B,	723	2173	1844	1246	1100	5086
– jednostkowego zastosowania	6	6	7	4	2	25

Powyższe wyroby budowlane zostały skontrolowane podczas 8821 kontroli u podmiotów tj. sprzedawców i producentów, w tym 5837 kontroli u sprzedawców i 2867 kontroli u producentów. Kontrole te przeprowadzone w latach 2004–2008 przedstawia tab. 2.

Tabela. 2. Kontrole w latach 2004–2008 u sprzedawców i producentów wyrobów budowlanych dopuszczonych do obrotu

LATA	2004	2005	2006	2007	2008	RAZEM 2004–2008
OGÓŁEM, tym:	1054	2169	2134	1761	1703	8821
– u sprzedawców	552	1476	1346	1189	1274	5837
– u producentów	500	658	726	561	422	2867
– u innych podmiotów	2	25	62	11	7	107

W rezultacie przeprowadzonych działań kontrolnych w latach 2004–2008 dotyczących wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, organy nadzoru wszczęły ogółem 3926 postępowań administracyjnych i wydały ogółem 4524 orzeczeń.

Organy wydały ogółem 1635 decyzje administracyjne, w tym 987 nakazowych i 648 decyzji zakazowych. Wydano ogółem 4657 decyzji skutkujących wpisem do Krajowego Wykazu zakwestionowanych Wyrobów lub do rejestru wyrobów niezgodnych, prowadzonego przez UOKiK. W Krajowym Wykazie Zakwestionowanych Wyrobów zamieszczono 535 wyrobów.

Wydano 3028 decyzji umarzających postępowanie.

4. Kontrola i nadzór nad stosowaniem wyrobów budowlanych

Za właściwe zastosowanie, podczas wykonywania robót budowlanych odpowiednich, tj. wprowadzonych do obrotu wyrobów budowlanych jest odpowiedzialny kierownik budowy/robót. Jest on obowiązany przechowywać dokumenty stanowiące podstawę wykonania robót budowlanych (art. 46 ustawy Prawo budowlane), co dotyczy głównie: pochodzenia zastosowanego wyrobu budowlanego (sprzedawca), oświadczenia dotyczącego wyrobów budowlanych jednostkowo zastosowanych w obiekcie budowlanym, oznakowania wbudowanych wyrobów raz dołączonych informacji o tych wyrobach.

Oznakowanie CE składa się z określonego wzorem znaku zgodności (w zał. nr. 2 ustawy o wyrobach budowlanych) oraz numeru identyfikacyjnego notyfikowanej jednostki certyfikującej, jeżeli brała ona udział w zastosowanym systemie oceny zgodności wyrobu budowlanego. Oznakowaniu temu powinny towarzyszyć dodatkowe informacje, zawierające: dane o producencie i zakładzie produkującym wyrób, dane o upoważnionym przedstawicielu (jeżeli producent ma siedzibę poza EOG i ustanowił przedstawiciela)), ostatnie dwie cyfry roku, w którym umieszczono oznakowanie CE na wyrobie budowlanym, nr certyfikatu zgodności (jeżeli taki był wymagany), dane umożliwiające identyfikację cech i deklarowanych właściwości użytkowych wyrobu budowlanego, jeżeli wynika to ze zharmonizowanej specyfikacji technicznej wyrobu.

Oznakowania znakiem budowlanym (ustalonym we wzorze zgodnie z zał. nr 1 do ustawy o wyrobach budowlanych) dokonuje producent po wystawianiu krajowej deklaracji zgodności. Dołączona do wyrobu informacja powinna zawierać: dane o producencie i zakładzie produkującym wyrób, identyfikację wyrobu budowlanego (nazwa, nazwa handlowa, typ, odmiana, gatunek i klasa wg specyfikacji technicznej), nr i rok publikacji PN wyrobu lub aprobaty technicznej (z którą potwierdzono zgodność wyrobu) nr i datę wystawienia krajowej deklaracji zgodności, inne dane wynikające ze specyfikacji technicznej, nazwę jednostki certyfikującej biorącej udział w zastosowanym systemie oceny zgodności wyrobu budowlanego.

Dokumentowanie pochodzenia wyrobu budowlanego jest szczególnie istotne w sytuacji, gdy na podstawie oględzin, czy stwierdzonych nieprawidłowości w oznakowaniu (lub braku wymaganego oznakowania) wyrobu albo w informacji o wyrobie zachodzi potrzeba podjęcia działań przez właściwy wojewódzki organ nadzoru budowlanego, w oparciu o przepisy ustawy o wyrobach budowlanych.

Do ustawowych obowiązków kierownika budowy należy m.in. zorganizowanie budowy i kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem i pozwoleniem na budowę, przepisami, w tym techniczno-budowlanymi oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy. Kierownik budowy jest odpowiedzialny za właściwe użycie, tj. wbudowywanie wyrobów przy wykonywaniu robót budowlanych. Wiąże się to z zapewnieniem przestrzegania odpowiednich rygorów technicznych, technologicznych i organizacyjnych związanych z wykonywaniem robót budowlanych z zastosowaniem tych wyrobów.

Stosownie do ustaleń art. 34 ust. 3 pkt. 2 ustawy Prawo budowlane, projekt architektoniczno-budowlany powinien zawierać m.in. niezbędne rozwiązania techniczne i materiałowe.

Wymaga podkreślenia, że również, na podstawie przepisów ustawy z dnia 29.01.2004 – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz.177 z późn. zm.) zamawiający (inwestor) opisuje przedmiot zamówienia na roboty budowlane za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych. Specyfikacje te stanowią opracowania zawierające w szczególności zbiory wymagań, które są niezbędne do określenia standardu i jakości wykonania robót, w zakresie sposobu realizacji robót budowlanych, właściwości wyrobów budowlanych oraz oceny prawidłowości wykonania robót.

W odniesieniu do wyrobów budowlanych specyfikacje te zawierają wymagania dotyczące ich właściwości oraz niezbędne wymagania związane z ich przechowywaniem, transportem, warunkami dostawy, składowaniem i kontrolą jakości – przy czym poszczególne wymagania są odnoszone do postanowień norm.

Pomocne w kierowaniu robotami budowlanymi, poza posiadaną wiedzą techniczną i przepisami technicznymi, są również normy wyrobów, normy dotyczące stosowania wyrobów, instrukcje, wytyczne, poradniki oraz prace naukowe odpowiednich instytutów naukowych, które dotyczą warunków technicznych wykonania i odbioru poszczególnych rodzajów robót budowlanych.

Jednocześnie do ustawowych obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego należy m.in. sprawdzanie jakości wykonywanych robót i wbudowanych wyrobów budowlanych, a w szczególności zapobieganie zastosowaniu wyrobów budowlanych wadliwych i niedopuszczonych do stosowania w budownictwie (art. 26 pkt. 2 ustawy). Tym samym jest on współodpowiedzialny za prawidłowy, zgodny z projektem, wiedzą techniczną i przepisami przebieg budowy z zastosowanie odpowiednich wyrobów budowlanych.

Organy administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego sprawują nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem przepisów prawa budowlanego, także w zakresie stosowania wyrobów budowlanych (art. 81 ust. 1 pkt. 1 e). Przy wykonywaniu zadań określonych w ustawie Prawo budowlane organy te mogą żądać od uczestników procesu budowlanego, właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego informacji lub udostępnienia dokumentów m.in. świadczących o dopuszczeniu wyrobu budowlanego do obrotu albo jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym (art. 81 c ust. 1 pkt 2).

Do zadań organów nadzoru budowlanego, zgodnie z zapisem art. 84 ustawy Prawo budowlane, należy kontrola przestrzegania i stosowania przepisów prawa budowlanego, która obejmuje również sprawdzanie dopuszczenia do stosowania w budownictwie wyrobów budowlanych (art. 84 a ust. 1 pkt 3 ustawy). Są one uprawnione do prowadzenia kontroli budów w zakresie zgodności wykonywania robót budowlanych z przepisami prawa budowlanego, projektem budowlanym i warunkami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę, co obejmuje także prawidłowość zastosowania wyrobów budowlanych podczas wykonywania robót budowlanych.

Podczas wykonywanej przed wydaniem pozwolenia na użytkowanie obowiązkowej kontroli budowy, w celu stwierdzenia prowadzenia jej zgodnie z ustaleniami i warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę, organy nadzoru budowlanego sprawdzają również wyroby budowlane, szczególnie istotne dla bezpieczeństwa konstrukcji i bezpieczeństwa pożarowego (art. 59 a ustawy).

Z powyższego wynika, że w przepisach prawa budowlanego jest zapewniona kontrola ich przestrzegania, w zakresie stosowania wyrobów budowlanych dopuszczonych do obrotu podczas przebiegu procesu budowlanego.

5. Podsumowanie

Wpływ wyrobów budowlanych na bezpieczeństwo obiektu budowlanego i spełnienia innych wymagań podstawowych został szczególnie uwzględniony w ustaleniach Dyrektywy Rady Nr 89/106-EWG z dn. 21.12.1988 w sprawie zbliżenia przepisów prawnych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych, które zostały wdrożone w powyżej omówionych przepisach prawa budowlanego i ustawy o wyrobach budowlanych.

Osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie: projektant, kierownik budowy i inspektor nadzoru inwestorskiego powinny wykazywać się wnikliwą znajomością tych przepisów, zarówno z uwagi na uwzględnianie w projekcie odpowiednich wyrobów budowlanych, jak i ich stosowanie podczas wykonywania robót budowlanych. Znaczące w tym procesie jest zachowanie odpowiednich wymogów technologicznych przy realizacji robót oraz świadome i odpowiedzialne dokonywanie, zgodnie z art. 36 a ustawy Prawo budowlane odstępstw od projektu budowlanego, z uwzględnieniem zmian zastosowanych wyrobów budowlanych, które nie powinny naruszać bezpieczeństwa obiektu w projekcie, podczas jego budowy i użytkowania.

Literatura

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 118 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004. r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
3. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
4. Ustawa z dnia 29.01.2004 – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz.177 z późn. zm.).
5. Materiały analityczne GUNB dot. kontroli wyrobów budowlanych dopuszczonych do obrotu.